

Notes diverses d'història

Autor: Jordi Segarra

Data de publicació: 06-01-2016

En Jordi Segarra ens fa arribar aquestes notes d'història, que creu que ens poden interessar per anar lligant caps en tot això que destapem del nostre passat

Sobre Sicília

Fa pocs anys vaig estar a Sicília durant una setmana de juliol, i hi vaig pescar quatre coses:

Pel que hi vaig llegir d'història, la llengua siciliana, en temps de la dominació normanda (de mitjan segle XI a finals del XII) hi és considerada per primera vegada, però només com a llengua poètica.

A finals del XIII, amb la incorporació al casal català, la llengua siciliana passa a ser oficial, juntament amb la catalana, al Parlament sicilià.

A Palerm hi ha un palau, el Palazzo Abatellis, avui museu, seu de la Galleria Regionale. És construït al segle XV pel més gran arquitecte palermità de l'època, diuen, Matteo Carnalivari.

No el vaig pas visitar. Però em va cridar l'atenció que en un portal molt ample, que potser n'era l'entrada principal, acabat per dalt amb un arc de només uns 45°, a la llinda hi figurava exactament aquesta divisa: MANYA Y FUERÇA (si tot eren majúscules, no ho recordo bé, però sí que en recordo l'ortografia). Tinc la impressió, per la divisa, que devia ser el palau de Ferran el Catòlic. Els catalans tenim la dita de "Val més manya que força", però ell sembla que amb la manya, que en tenia, i molta, no en tenia pas prou, i hi afegia la força. Em sembla una divisa que li escau.

A la Galeria hi ha un bust d'Elionor d'Aragó, de Francesco Laurana, un punt, diuen, idealitzat, aristocràtic, cosmopolita.

Pocs anys abans d'anar-hi, en una dictada occitana en què participava, moments abans que comencés, una dona que seia rere meu comentava que ella havia corregut per Sicília, i que allà, a les botigues, parlant-hi en català tothom

t'entenia.

Sobre Venècia

Hi vam estar uns uns cinc dies de desembre, dos anys abans que a Sicília. Coses que en vaig treure:

De totes les llengües d'Itàlia, diuen a la Viquipèdia, la veneciana és la més semblant a la catalana.

A l'hostalet on ens allotjàvem, de tant en tant teníem un xic de conversa amb l'encarregat de rebre la gent. Jo, en parlar-hi, barrejava el poc italià que sé amb el català, amb tendència expressa a anar-me passant al català, i observava que m'entenia gairebé perfectament. Un dia, en un moment en què que hi parlava només català, em va preguntar: "¿És català, això que ara parles"? Li vaig respondre que sí. I em va fer un comentari que feia més o menys així: "Doncs ens entendríem la mar de bé".

Un dia, visitant l'illa de San Giorgio, que es troba davant per davant del moll de la ciutat, el guia que ens acompanyava ens va dir que havia estudiat a Madrid, i que allà, l'any parlava per telèfon amb la mare, els companys li deien que semblava que parlés català.

Als aparadors de les llibreries hi havia una gran profusió de llibres sobre Venècia, la seva història, els seus monuments, les seves particularitats, tot en italià. Però també s'hi veia algun diccionari de llengua veneciana, alguna gramàtica, i alguns llibres escrits en venecià, com, per exemple, la traducció d'El petit príncep.

Un dia que ens havíem mig perdut i buscàvem l'església del sant'Àngelo, vam demanar a un home, d'uns 60 anys, per com anar-hi, i se'ns va mostrar ben explícitament molest pel nom que en dèiem, que el seu verdader nom, va recalcar, era sant'Angiolo.

També, però, al carrer, només hi vaig veure en venecià un rètol, escrit a mà, al defora d'una botiga de queviures, en què s'oferia un servei que no recordo.

Hi ha també la coincidència que tenen de patró, a més de sant Marc, un sant que mata un drac. Però no és sant Jordi, sinó sant Teodor d'Amàsia, soldat grec de l'exèrcit romà (segle IV).

Sobre la maçoneria

En una de les conferències que fèieu a Plural²¹, en Jordi Bilbeny va deixar anar que la maçoneria simbòlica neix a Anglaterra quan els catalans ja hem estat vençuts el 1714, i que bé podria ser que en el naixement de la maçoneria hi tinguessin a veure catalans exilats que aquí haguessin format part de societats secretes pre-maçòniques. Això és el que vaig entendre.

Tinc un amic, de Terrassa, amb qui ens veiem només a Tarroja o a la Prenyanosa quan hi anem a passar vacances, que fa una pila d'anys que es va fer maçó i a la lògia es troba ara situat en un dels graus més alts. Doncs bé, aquest estiu em deia que els maçons han tingut sempre una gran simpatia pels jueus, i que una de les seves activitats tradicionals és treballar la càbala jueva.

Penso, llavors, que bé podria ser que una pre-maçoneria fos portada a Anglaterra per exilats catalans del 1714, cripto jueus o pertanyents a societats secretes catalanes contràries al règim polític-religiós opressor de l'Imperi.

Sobre els moros

Després de llegir-me el llibre d'En Jordi Bilbeny La sardana i la religió de les bruixes, on sembla quedar clar que els moros de per aquí a prop era la mateixa població autòctona amb les seves tradicions i religió ancestrals que la basca, o molt acostada culturalment i religiosa a la població basca, se'm lliguen quatre coses:

Carles Martell venç els moros a la batalla de Peitieu, quan els moros havien avançat fins al centre de la França actual, i ocupaven pràcticament tota Occitània.

L'Occitània del "massís central francès", que és pràcticament tot occità, és d'origen ibèric.

Quan l'exèrcit franc intenta conquerir Saragossa, i no ho aconsegueix, a la tornada és vençut a Roncesvalls pels bascos.

Vaig llegir-li a Robèrt Lafont, en el seu llibre Nosaltres el poble europeu, que per aquesta època (s. IX) els bascos, que no eren cristians, estaven en plena expansió, i que la cristiandat els atura per la força de les armes i, tot seguit,

escampa la devoció per sant Jaume, i promou les peregrinacions a sant Jaume de Galícia, com a mitjà de cristianització de les terres basques per on passaven els camins que hi duïen.

Tot plegat em sembla que lliga prou.

Sobre les quatre barres

Tinc coneixement de dues dades que es poden relacionar amb les barres alternativament grogues i vermelles del velam dels vaixells vikings:

A la llegenda de les quatre barres de sang, Guifré el Pilós, vassall del rei franc, ha estat ferit en ajudar-lo en una batalla al nord de França contra els normands. I els normands és una manera alternativa de dir els vikings (o els vikings ja assentats al país i potser ja cristianitzats).

La comtessa Ermessenda, vídua del comte Ramon Borrell I, dona de caràcter, que governa el país durant la minyonia del fill, Berenguer Ramon I, i hi cogoverna quan ja és gran, s'alia molt aviat amb un estol de vikings, que s'estableixen al país (i més tard se n'aniran). Sembla ser que la seva tomba és el primer lloc on apareixen les barres catalanes. No m'estranyaria gens que l'aliança amb el cap viking no fos només política, i que, per no ser cristià, no s'hagués pogut considerar ni legal ni oficial.

Jordi Segarra